

Plenum

Torsdag 16.6.2016 kl. 16.00—22.44

2.2. Muntlig fråga om hur social- och hälsovårdspersonalen ska orka i arbetet (Li Andersson vänst)

Muntligt spørsmål MFT 71/2016 rd

Muntlig frågestund

Andre vice talman Paula Risikko: Nästa fråga, ledamot Andersson.

Debatt

16.26 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen ajama kilpailukyky sopimus sinetöitiin lopullisesti viime viikonloppuna. Tämä sopimus iskee poikkeuksellisen kovaa julkisella sektorilla työskenteleviin, joille työajan pidennyksen ja vakuutusmaksujen korotusten lisäksi tulee 30 prosentin lomarahojen leikkaus. Esimerkiksi lähihoitajien ansiotaso laskee Tilastokeskuksen tietojen mukaan 134 euroa kuussa. Lähi- ja perushoitajaliitto Super julkaisi viikko sitten selvityksensä, jonka mukaan yli 90 prosenttia Suomen perus- ja lähihoitajista on huolissaan hoidon laadusta, 70 prosenttia on harkinnut alanvaihtoa ja yli puolet ei ole varmoja, pystyvätkö työskentelemään kahden vuoden kuluttua terveytensä puolesta nykyisessä ammatissaan. Arvoisa pääministeri, tämä tulos on mielestäni todella järkyttävä. Haluan nyt kysyä ministeri Mäntylältä ja Rehulalta: mitä aiotte tehdä vanhus-, terveys- ja sosiaalipalveluiden henkilökunnan työssäjaksamisen ja siten myöskin suomalaisen hoidon parantamiseksi?

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Miksi me olemme tekemässä muutosta sosiaali- ja terveydenhuollon perustoihin? Siksi, että on epävarmuus siitä, millä tavalla ensi vuosikymmenelle meidän rahamme riittävät palvelutarpeeseen nähden ja toisekseen miten ne ammatillaiset — nämä prosentit, joista te täällä, edustaja Andersson, kerroitte — voivat tehdä sitä työtä, johon heillä on koulutus, ja miten he voivat tehdä työtä niin, että he jaksavat. Me tarvitsemme tämän ison muutoksen, jotta epävarmuus vähenee. Toisekseen me tarvitsemme toimintamalleja ja toimintatapoja, joita tämän kaiken sote-melskauksen keskellä onneksi valmistellaan. Valmistellaan toimintatapojen kehittämistä, valmistellaan työnjakoja, valmistellaan hoitoketjujen nykyistä sujuvampaa toimintaa ja niin edelleen. Mitä aiotaan tehdä? Paljon, kunhan nyt vain kaikki olisivat matkassa siinä, että tämä muutos pitää tehdä, eikä tehdä neliraajajarrutuksia.

16.28 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kysymys on erittäin tärkeä: kuinka tuemme ihmisten työssäjaksamista ja työhyvinvointia? Tähän on aivan erityisesti kiinnitetty myöskin STM:ssä huomi-

Punkt i protokollet PR 70/2016 rd

ota. Työssäjaksaminen ja työhyvinvointi ovat monen tekijän ja monen asian summa. Yksi merkittävä tekijä on se, että ihminen itse kokee voivansa vaikuttaa omaan työhönsä, eli se motivaatio työhön menemiseen ja se hyvä tunne, kun menee sinne työpaikalle, syntyy myös siitä, että ihminen itse pystyy hallitsemaan sitä omaa työtään ja kokee, että se hänen työpanoksensa on merkittävä ja hän antaa sillä aidosti jotain hyvää. Erityisesti hoitoalalla, jolla itsekkin olen työskennellyt, työtä tehdään kutsumuksesta, mutta kyse on myöskin johtamisesta ja siitä, että ihmiset aidosti työpaikoilla pääsevät vaikuttamaan siihen omaan työhönsä ja aidosti tulevat myös kuulluiksi siellä oman työyhteisönsä sisällä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Edustaja Andersson.

16.29 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että hallitus on tiedostanut tämän ongelman laajuuden. Työpahoinvointi on todella merkittävä ongelma suomalaisessa työelämässä tällä hetkellä, ja se synnyttää myöskin merkittäviä kustannuksia niin julkiselle sektorille kuin myöskin työnantajille. Mitään konkreettisia ratkaisuja en kuitenkaan havainnut ministereiden vastauksista, päinvastoin sekä sote-uudistus että jatkuvat kilpailutukset myöskin luovat sitä epävarmuutta ja sitä stressiä erityisesti julkiselle puolelle Suomessa tällä hetkellä. Koko tämän kuluneen vuoden aikana Suomessa on puhuttu lähinnä vain siitä, mitä suomalaiset työntekijät maksavat, eikä siitä, miten he jaksavat ja voivat omalla työpaikallaan. Samalla tämäkin hallitus on tehnyt useita päätöksiä, jotka heikentävät työssäjaksamista entuudestaan: muun muassa vuorotteluvapaan ehtoja on tiukennettu ja kilpailukykyopimuksen myötä työaika pitenee.

Haluan myös kysyä ministeri Lindströmiltä — kun ei ole paikan päällä, niin jatketaan sitten samoilla ministereillä: mitä hallitus aikoo konkreettisesti tehdä suomalaisten työhyvinvoinnin ja myöskin työsuojelun parantamiseksi, sairauspoissaolojen vähentämiseksi?

16.31 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tuossa edellisessä vastauksessani jo kerroin, tähän asiaan on STM:ssä tartuttu ja sitä koko ajan prosessoidaan ja keskusteluja käydään aktiivisesti niiden eri tahojen kanssa, joilla on se paras asiantuntemus sieltä kentältä siinä, mitä me voisimme tehdä paremmin. Kaikki tiedämme sen, että esimerkiksi työpaikkakiusaaminen on erittäin suuri ongelma ja sitä tapahtuu työyhteisöjen sisällä paljon, ja tämä on yksi semmoinen aihe, josta meidän pitäisi uskaltaa puhua paljon rohkeammin, että se työyhteisö itsessään on dynaamisesti sellainen, että kaikilla on siellä taatusti hyvä olla ja myöskin niistä epäkohdista uskalletaan puhua. Työterveyshuollolla on erittäin merkittävä rooli tässä kokonaisuudessa siinä, kuinka he suhtautuvat näihin ongelmiin. Tiedämme myöskin, että esimerkiksi mielen-terveysongelmat ja niiden kautta sairauslomille ajautumiset ovat erittäin suuri haaste. Nämä ovat kaikki asioita, joista, kuten sanoin, käymme erittäin aktiivista keskustelua ja pyrimme kaikin tavoin löytämään niitä konkreettisia ruohonjuuritason keinoja, joilla asioita voimme viedä eteenpäin.

16.32 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoito- ja hoiva-alalla työtään tekevät ihmiset joutuvat usein päivittäin kohtaamaan valtaisia paineita saadak-

Punkt i protokollet PR 70/2016 rd

seen tehdä työnsä mahdollisimman hyvin. Etenkin kun tänä päivänä kotihoitoon halutaan panostaa enemmän kuin aikaisemmin, vähentää tuota laitoshoidon, niin siellä kotisairaanhoidon puolella ollaan jouduttu kohtaamaan ongelma, josta hallitus ei ehkä ole tietoinen, koska ei ole ainakaan siitä puhunut eikä ole halunnut siihen puuttua.

Liikenne- ja viestintäministerille osoitan kysymykseni: Nimittäin kotihoidon henkilöstö joutuu usein etsimään kohtuuttoman paljon parkkipaikkaa saadakseen tehdä sen hoito- ja hoivatyönsä hyvin. Tämä koetaan erittäin epäoikeudenmukaiseksi varsinkin, kun pientä palkkaa saavat ihmiset joutuvat itse maksamaan sitten parkkisakot omasta kukkarostaan. Tämän pystyisi helposti muuttamaan tieliikennelakiin. Onko ministeri tietoinen tästä ongelmasta, ja aiotteko puuttua siihen nopealla aikataululla? Tällä ei nimittäin ole budjettivaikutuksia, mutta tämä kyllä lisäisi näiden tärkeää työtä tekevien ihmisten työhyvinvointia.

16.33 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tieliikennelakia ollaan tosiaan syksyllä uudistamassa ja sen osalta kartoitetaan laajasti siihen liittyviä tehtäviä. Tämä osa on kuitenkin kuntien vastuualuetta ja tulevaisuudessa sitten siellä pitkälti huolehdittavana. Myöskin kaavoitus- ja maakuntakaavat ottavat kantaa sitten alueiden rakentamisoikeuksiin.

16.33 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä SuPerin selvityksessä ilmeni tosiaan paitsi se, että vanhusten kotihoitoa tekevät hoitajat ovat huolissaan omasta jaksamisestaan, niin myös se, että he ovat huolissaan hoidettaviensa, vanhusten turvallisuudesta siitä syystä, että kiire estää kunnollisen hoivan ja hoidon antamisen. Kysymys siitä, miten me pystymme varmistamaan potilasturvallisuuden, asiakasturvallisuuden sote-palveluissa, on hyvin keskeinen myös tässä sote-uudistuksessa. Huolta herättääkin kovasti se, kun hallitus tuntuu nyt asettavan etusijalle sen, miten voidaan lisätä valinnanvapautta ja kilpailua, eikä sitä, miten voidaan turvata se, että hyvinvointi- ja terveyserot kapenevat.

Nyt viimeisimmän tiedon tai huhun mukaan hallitus on siirtämässä Valviran valvonta-tehtävää sosiaali- ja terveysministeriöstä, elikkä tästä asiantuntijaministeriöstä, pois VM:n alaisuuteen, (Puhemies koputtaa) ja on tullut paljon yhteydenottoja ja kysymyksiä tästä, minkälainen heikkeneminen tästä seuraa siinä, että voisimme turvata potilasturvallisuuden. Voisiko ministeri Rehula vastata tähän kysymykseen?

16.35 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Monipolvinen kysymys päättyi siihen, miten valvonta hoidetaan jatkossa.

Ensinnäkin, ihan kaikkiin eikä ihan jokaiseen eikä kolmanteenkaan huhuun kannata nyt tässä tilanteessa taas, missä akuutisti ollaan, uskoa. Toisekseen, olennaistahan on se, että meillä on jatkossakin substanssilainsäädäntö. Meillä on vanhuspalvelulaki, joka tulee määrittelemään esimerkiksi sen, että palvelusuunnitelmat pitää kaikille tehdä: sen, milloin henkilö, joka apua, hoitoa ja hoivaa, tarvitsee, niin selviytyy kotona ja milloin hän on tarpeessa 24/7-paikkaan, jossa täytyy olla jatkuva hoidon ja hoivan valmius.

Valvonnan osalta ei minulla ainakaan ole sellaista tietoa, että valvontaan liittyvä lainsäädäntö olisi ainakaan höllentymässä. Mehän tulemme kirjoittamaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin pykälät siitä, miten valvonta järjestetään. Ja mikä rooli on substanssiministeriöllä: riippumatta siitä, mikä on se hallinnollinen kotipesä, voimassa oleva lainsäädäntö, substanssilainsäädäntö tulee olemaan varmuudella jatkossakin olemassa.

Punkt i protokollet PR 70/2016 rd

16.36 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työssäjaksamiseen liittyy paljolti se, kokeeko ihminen olevansa oikealla alalla ja toisaalta onko hänellä mahdollisuus saada ammatillista lisäkoulutusta. Tämän kevään aikana nuoret ovat pyrkineet sankoin joukoin eri koulumuotoihin, ja olen huomannut, että opetusministeri on linnannut, että yhä useamman nuoren tulisi päästä opiskelemaan ilman pääsykokeita, ilman soveltuvuuskokeita, lähinnä todistusten arvosanojen pohjalta. Tämä herättää huolen siitä, että vaikka kuitenkin esimerkiksi nimenomaan hoiva-alalla tämä soveltuvuuskoe on äärimmäisen tärkeä, niin näistä ollaan monellakin alalla, esimerkiksi lähi- ja perushoitajien kohdalla, luovuttu yhä enenevässä määrin. Olisinkin kysynyt, mikä on opetusministerin linja tässä asiassa. Päätyykö meille tänä päivänä nimenomaan hoitoalalle ihmisiä, jotka eivät välttämättä olekaan soveltuvia sille alalle? Kenties siitä myöskin johtuu osittain se työssä jaksamattomuus ja mahdollisesti uupuminen.

16.37 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Hiukan sekottui ehkä kaksi asiaa tässä. Se, mistä olen puhunut, liittyy korkea-asteen opiskelijavalintoihin ja siihen, miten siinä voitaisiin vähentää ennakkovalmistautumista vaativia, ulkolukuun perustuvia pääsykokeita. Itse asiassa tulevaisuudessa suunta saattaa korkea-asteen, yliopistojen, valintakriteereissä olla enemmän soveltuvuuskokeiden suuntaan. Näin on korkeakoulujen kanssa käyty keskusteluja. Tavoitteena on se, että pystyttäisiin vähentämään välivuosien määrää ja nopeuttamaan siirtymiä, niin että nuoret pääsisivät nopeammin opiskelemaan. Se olisi semmoinen positiivinen uudistus myöskin.

Mitä tulee soveltuvuuteen toisella asteella, niin tällä hetkellä teemme ammatillisen koulutuksen reformia ja siinä yhteydessä käydään läpi myös tähän liittyvät käytännöt ja lainsäädäntö ja tarkastellaan, millä tavalla voitaisiin erityisesti sosiaali- ja terveysalan osalta tulevaisuudessa toimia.

16.38 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SuPerin esille nostamat henkilöstön huolet on otettava vakavasti. Me kokoomuksen eduskuntaryhmässä olemme ne lukeneet, ja haluan tässä sanoa, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tehdään sen takia, että suomalaiset saisivat yhdenvertaiset, laadukkaat palvelut, mutta myös sen takia, että sosiaali- ja terveydenhuolto olisi hyvä paikka tehdä työtä. Työhyvinvointi lähtee myös siitä, että voi vaikuttaa omaan työhön, johtaminen on hyvää, mutta tärkeää on myöskin, että henkilöstö on koko tämän uudistuksen valmisteluvaiheen mukana, että he voivat vaikuttaa uudistukseen, koska heidän lopulta ne palvelut sitten tekevät. Kysynkin sosiaali- ja terveysministeriltä, miten on varmistettu, että suomalainen sote-henkilöstö on vahvasti mukana tekemässä sote-uudistusta, jotta työhyvinvointi olisi tulevaisuudessa entistä parempaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä ministeri Rehula.

16.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lainsäädäntö tulee antamaan raamin sille tekemiselle, joka eri maakunnissa toimeenpannaan. Nyt on aivan olennaista ja välttämätöntä ensinnäkin saada alueellinen muutos liikkeelle niillä alueilla, joilla se ei vielä ole tapahtunut, ja toisekseen

Punkt i protokollet PR 70/2016 rd

viimeistään kesän jälkeen, kun eletään syyskuuta, eletään lokakuuta, alueellisessa muutoksessa pitää olla sellaiset kokoonpanot, joissa henkilöstö on aidosti mukana. Meillä on näytöt siitä, millä tavalla kaksi viimeisintä päätöksentekoa on prosessina edennyt Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Karjalassa. Molemmissa on tehty muutosta ja sitä valmistelua alhaalta ylöspäin laajasti työpaikoilla, erilaisissa kokouksissa, erilaisissa palaverissa, nimenomaan henkilöstöä laajasti mukaan ottamalla. Tämä on täysin välttämätön asia.

Frågan slutbehandlad.